

สรุปรายงานผลการอบรมโครงการอบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานองค์กรคุณธรรมให้แก่บุคลากรสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล ปี ๒๕๖๘ และโครงการอบรมเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนโดยใช้หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) กระทรวงสาธารณสุขภายใต้พันธสัญญา :
สาธารณสุข ซื่อสัตย์ โปร่งใส ตื่นรู้ สู้ทุจริต จิตพอเพียง ปี ๖๘

การรับรู้การทุจริตของหน่วยงานภาครัฐที่ให้บริการด้านการลงทุนในประเทศไทย แต่ก็ยังมีความเสี่ยงในกระบวนการขอรับการลงทุนที่สามารถก่อให้เกิดการทุจริต ประกอบกับการสำรวจแนวโน้ม การทุจริตด้านการลงทุนในประเทศไทยอาจมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากยังมีช่องทางการใช้ดุลยพินิจ การมีอำนาจและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่ขาดจิตสำนึกด้านความซื่อสัตย์ นักลงทุนไม่ยอมเสียเวลาร้องเรียน ชี้เบาะแส เพราะไม่มั่นใจ ในระบบการคุ้มครอง การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนประชาสังคมในการร่วมต่อต้านการทุจริตมีไม่มากพอ และจะส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจของนักลงทุนจนกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย

แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังนี้

1. รมรณรงค์ให้ภาคประชาชน ประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามการทุจริต
2. ใช้มาตรการลงโทษทางสังคม (Social Sanction)
3. ใช้ระบบ IT ในการกำกับควบคุมและตรวจสอบระบบการขอลงทุน/ลดการใช้ดุลยพินิจ
4. เปิดเผยขั้นตอนการดำเนินงานอย่างโปร่งใส ชัดเจน
5. ศึกษา ทบทวน/ปรับปรุงกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต
6. เสริมสร้างความเข้มแข็งและคุณธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ
7. ประชาสัมพันธ์ข้อมูลภาครัฐเรื่องการปราบปรามป้องกันการทุจริตผ่านสื่อออนไลน์
8. ปลุกฝังเยาวชนให้เห็นความสำคัญของการทุจริต ส่งเสริมค่านิยมต่อต้านทุจริต

ผลประโยชน์ทับซ้อน (conflict of interest)

ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันของผลประโยชน์ (conflict of interest) คือ สถานการณ์ที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งอันเป็นที่ไว้วางใจ (เช่น หน่วยงาน นักการเมือง ผู้บริหาร หรือ ผู้อำนวยการของบริษัทเอกชน หรือหน่วยงานรัฐ) เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ทางวิชาชีพ (professional interests) อันส่งผลให้ เกิดปัญหาที่เขาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นกลาง / ไม่ลำเอียงผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้น อาจส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจที่มีต่อบุคคลผู้นั้น ว่าเขาจะสามารถปฏิบัติงานตามตำแหน่งให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมจริยธรรมได้มากน้อยเพียงใด ภาษาไทยใช้อยู่ 3 อย่าง คือ

1. ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม
2. ผลประโยชน์ทับซ้อน
3. ผลประโยชน์ขัดกัน

ผลประโยชน์ทับซ้อน ความหมายของ สำนักงาน ก.พ. สถานการณ์หรือการกระทำของบุคคล (ไม่ว่าจะเป็น นักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัท ผู้บริหาร) มีผลประโยชน์ ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้อง จนส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจหรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น การกระทำ ดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวทั้งเจตนาหรือไม่ เจตนา หรือ บางเรื่อง เป็นการปฏิบัติสืบทอดกันมา จนไม่เห็นว่าจะเป็นสิ่งผิดแต่อย่างใดพฤติกรรมเหล่านี้เป็นการ กระทำความผิดทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ (ประโยชน์ ของส่วนรวม) แต่กลับ ตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง

แนวคิดของวิชาการ ให้ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อนไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ความหมายอย่างกว้างหมายถึงการปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายต่อหน่วยงานหรือองค์การ หรือต่อส่วนรวมแต่ดำเนินการตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเอง ครอบครัว และเพื่อนฝูง
2. ผลประโยชน์ทับซ้อนสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในหน่วยงาน ภาครัฐ องค์กรธุรกิจ สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรวิชาชีพต่างๆ โดยสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับนโยบายของชาติ หน่วยงานราชการ และองค์กรในระดับ ท้องถิ่น ดังนั้นผลประโยชน์ทับซ้อนจึงมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่ไม่กี่ร้อยบาทไปจนถึงนับหมื่นล้านบาท และในบาง กรณีความเสียหายได้ปรากฏออกมาในรูปของที่เป็นวัตถุโดย แต่ยังรวมถึงผลประโยชน์มิใช่วัตถุอีกด้วย
3. ผลประโยชน์ทับซ้อนมิได้จำกัดเฉพาะผลประโยชน์ของ บุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการมีอคติในการตัดสินใจหรือ ดำเนินการอันมุ่งตอบสนองต่อผลประโยชน์ของหน่วยงานอื่นหน่วยงานหนึ่งด้วย เช่น การที่บุคคลดำรงตำแหน่งซ้อน กันในสองหน่วยงาน อันก่อให้เกิดการทับทาบที่ขัดแย้งกัน และมีการใช้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานหนึ่งไปปรับใช้ ผลประโยชน์ของอีกหน่วยงานหนึ่ง
4. การฉ้อราษฎร์บังหลวงและ“การคอร์รัปชัน เชิงนโยบาย” (Policy Corruption) ต่างก็เป็น รูปแบบหนึ่งของ ผลประโยชน์ทับซ้อน เนื่องจากทั้งสอง รูปแบบต่างเป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่สำหรับมุ่งตอบสนอง ต่อผลประโยชน์ ส่วนตัวและ/หรือพรรคพวก

สรุป ผลประโยชน์ส่วนบุคคล กับ ผลประโยชน์ส่วนรวม ขัดกัน เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีหน้าที่รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ จึงต้องไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้ามา เกี่ยวข้อง

1. การใช้ตำแหน่งไปดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจของตนเองโดยตรง
2. ใช้ตำแหน่งไปช่วยเหลือญาติสนิทมิตรสหาย
3. การรับผลประโยชน์โดยตรง
4. การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์โดยใช้ตำแหน่งหน้าที่การงาน
5. การนำทรัพย์สินของหน่วยงานไปใช้ส่วนตัว

6. การนำข้อมูลอันเป็นความลับของหน่วยงานมาใช้ประโยชน์ส่วนตัว
7. การทำงานอีกแห่งหนึ่ง ที่ขัดแย้งกับแห่งเดิม
8. ผลประโยชน์ทับซ้อนจากการเปลี่ยนสถานที่ทำงาน
9. การปิดบังความผิด

นายยุทธพงษ์ ตันทเสนีย์

นิติกรชำนาญการพิเศษ

๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๗